

Samenvatting

Hoewel tarieven over de meeste verhandelde goederen dankzij diverse verdragen en overeenkomsten aanzienlijk zijn verlaagd, wordt de internationale handel nog altijd geplaagd door beperkende wet- en regelgeving. Als gevolg daarvan zijn beleidsmakers zich gaan richten op deze non-tarifaire maatregelen, die een negatief effect kunnen hebben op handelsstromen. Een voorbeeld daarvan zijn de pogingen van de Associatie van Zuidoost-Aziatische Naties (ASEAN) om non-tarifaire maatregelen te harmoniseren en te verminderen en non-tarifaire belemmeringen te elimineren, die alle zijn vervat in zowel verdrags- als soft law-verplichtingen. Ondanks die pogingen zijn die non-tarifaire maatregelen in ASEAN in de afgelopen decennia blijven bestaan. Ze zijn zelfs toegenomen.

Het doel van dit proefschrift is het belichten van de aanhoudende non-tarifaire maatregelen in ASEAN. Het begint met een analyse van de problemen inzake conformiteit met, en effectiviteit van, de internationale instrumenten op het gebied van non-tarifaire maatregelen. Het voortduren van non-tarifaire maatregelen zou het gevolg kunnen zijn van het onvermogen van het handelsregime om de lidstaten voldoende prikkels te bieden om te voldoen aan hun verplichtingen. Niet alleen lieten de vaag verwoorde instrumenten na de focuspunten voor coöperatief gedrag te benoemen, ze boden de lidstaten ook een ruime beoordelingsvrijheid betreffende het nakomen van hun verplichtingen. Daarnaast ondermijnden de tekortkomingen van het handelsregime en de handhavingsmechanismen in het gebied de doeltreffendheid van andere nalevingsmechanismen.

Aangezien dit aanhoudende probleem van invloed is op het gedrag van staten, moeten ook hun onderliggende beweegredenen worden bekeken. Het is opmerkelijk dat het aanhouden van non-tarifaire maatregelen samenliep met significante structurele veranderingen aangaande de economie in het gebied. Dat roept de vraag op of de lidstaten vanwege die structurele veranderingen behoefte aan en voorkeur voor non-tarifaire maatregelen hebben. Dit proefschrift toont hoe die structurele veranderingen er wellicht voor hebben gezorgd dat verschillende betrokkenen in de lidstaten de voorkeur geven aan non-tarifaire maatregelen. In sommige lidstaten is het toenemend gebruik van non-tarifaire maatregelen mogelijk toe te schrijven aan een grotere vraag naar regelgeving. Terwijl handelsliberalisatie en globalisering de instroom van import mogelijk maakte, creëerde de daaruit voortvloeiende productheterogeniteit de behoefte aan meer wettelijke controle. In dit opzicht pakken non-tarifaire maatregelen marktfalen en externaliteiten aan, bijvoorbeeld door

productkwaliteit te signaleren en waarborgen. Aan de andere kant echter hebben de structurele veranderingen afnemende sectoren, met name de landbouw, er mogelijk toe aangezet te pleiten voor bescherming, wat leidde tot de non-tarifaire maatregelen.

In het laatste deel van dit proefschrift wordt voortgebouwd op deze inzichten en wordt de analyse doorgetrokken naar een onderzoek van de onderliggende factoren van het handelsbeleid in het gebied. De verhouding tussen de incidentie van non-tarifaire maatregelen en diverse politieke en economische factoren is onderzocht om vast te stellen of er een verband tussen bestaat; en zo ja, wat de kracht en richting van dat verband is. Het resultaat duidt erop dat economische factoren, met name sectorale trends, zeker van belang zijn. Sectorale economische trends zijn van invloed op de maatschappelijke voorkeur voor een specifiek handelsbeleid. Daarnaast kan de mate van politieke isolatie en verantwoordelijkheid bepalen hoe overheden reageren op deze maatschappelijke voorkeur, zoals wordt weerspiegeld in wetten, beleid en regelgeving.

Met andere woorden: non-tarifaire maatregelen blijven voortduren in ASEAN, omdat het handelsregime aldaar niet in staat is geweest het belang van de beleidsmakers om tegemoet te komen aan de maatschappelijke voorkeur (het resultaat van de structurele veranderingen in de afgelopen decennia) voor verschillende vormen van handelsmaatregelen, te ondervangen.